

Date and Time: Friday 5 April 2019 09:48:00 CEST

Job Number: 86371354

Document (1)

1. ['Seks voor huwelijk al in 1600 gewoon'](#)

Client/Matter: -None-

Search Terms: Seks voor huwelijk al in 1600 gewoon

Search Type: Natural Language

Narrowed by:

Content Type
News

Narrowed by
-None-

'Seks voor huwelijk al in 1600 gewoon'

de Volkskrant

27 maart 2019 woensdag

Copyright 2019 De Persgroep Nederland BV All Rights Reserved

de Volkskrant

Section: Wetenschap; Blz. 23

Length: 661 words

Byline: MIEKE ZIJLMANS

Highlight: De zeer vroege huwelijksregistratie in Amsterdam biedt een unieke inkijk in het liefdesleven vanaf de zestiende eeuw. Wat blijkt: seks voor het huwelijk was normaal. Zo zijn er wel meer gelijkenissen met nu.

Body

Interview: historicus Tine de Moor

Amsterdammers trouwden al in de zestiende eeuw op een hogere gemiddelde leeftijd dan mensen van buiten die stad. Veel trouwlustige Amsterdammers waren niet in deze stad geboren, of zelfs buiten de landsgrenzen. Dat blijkt uit de handgeschreven ondertrouwregisters van het Stadsarchief Amsterdam.

Een steekproef uit de registers van eind zestiende tot begin negentiende eeuw is nu ontcijferd en gedigitaliseerd, met hulp van vele vrijwillige onderzoekers. Hoogleraar sociale en economische geschiedenis Tine de Moor analyseerde deze gegevens samen met René van Weeren voor het boek Ja, ik wil! Verliefd, verloofd, getrouwd in Amsterdam, 1580-1810. Het boek wordt vrijdag gepresenteerd in het Stadsarchief Amsterdam.

Waarom heeft u juist de Amsterdamse ondertrouwaktes onder de loep genomen?

'Alleen in Amsterdam werden voorgenomen huwelijken zo vroeg al systematisch geregistreerd. In 1565 zijn Jan Andrieszen en Elbertgen Hessels het eerste bruidspaar dat wordt genoteerd, in het register van de Oude Kerk.

'De rest van Nederland houdt ze pas vanaf de negentiende eeuw bij. Juist de ondertrouwaktes zijn interessant omdat die informatie bevatten over de verloofden, zoals hun leeftijd. Elders werd die niet geregistreerd - als ze hem al wisten.'

Bestond het officiële huwelijk überhaupt al vóór 1580?

'Vóór de Reformatie in de zestiende eeuw was huwelijkswetgeving een puur kerkelijke en dus katholieke aangelegenheid. In 1578 bereikte de Reformatie Amsterdam. Toen ontstond in protestantse hoek de vraag om méér regelgeving en controle rond de huwelijkswetgeving. Een regel was bijvoorbeeld dat het voorgenomen huwelijk drie keer in het openbaar moest worden aangekondigd. Dat gaf anderen de gelegenheid er protest tegen aan te tekenen. Omdat bijvoorbeeld een van de twee minderjarig was en geen toestemming had van de ouders om te trouwen. Soms dook er plotseling iemand op die al met een van beiden verloofd meende te zijn. Of een van de verloofden was elders al getrouwd met iemand anders; of die had gelogen dat de eerste man of vrouw overleden was.'

'Seks voor huwelijk al in 1600 gewoon'

Jullie tekenen allerlei anekdotes op over de verloofden. Hoe zijn die overgeleverd?

'In de kantlijn in de ondertrouwaktes hebben ambtenaren rariteiten bijgeschreven, en ook in de teksten zelf zijn allerlei weetjes te vinden. Een van de bijzonderste vind ik de akte van Christoffel Dio en Anna Catrina Christoui, uit 1655. Daarin staat dat de bruidegom uit Goa in India komt. In die akte staat geen beroep, maar wel dat Dio 'swart' is. De bruid komt uit Angola. Achter dit koppel, dat trouwt in Amsterdam, moet een heel verhaal zitten. Mogelijk zijn ze tot slaaf gemaakt en naar Amsterdam meegekomen.

'Veel ruimte voor creativiteit bieden die aktes overigens niet. En vanaf 1710 al helemaal weinig. Toen werden voorgedrukte, beperkte documenten ingevoerd: negen regels, met standaardvragen. Daarmee verviel bijvoorbeeld het noteren van het beroep van de man, want dat was niet opgenomen in die vragen.'

Wat hebben jullie geleerd over veranderingen in de praktijk van het trouwen in Amsterdam door de eeuwen heen?

'Wij benadrukken juist dat er relatief weinig is veranderd. Een exact percentage is niet te geven, maar twintig tot veertig procent van de paren leefde al vóór het huwelijk samen. Seks voor het huwelijk was in feite normaal en veel bruiden waren zwanger ten tijde van de huwelijksvoltrekking. Door de regel van de consensus, het vrijwillig instemmen met een huwelijk, trouwden mensen laat, ze zochten langer naar een partner. Het leeftijdsverschil tussen de verloofden was klein. Tussen 1700 en 1749 was de gemiddelde leeftijd waarop vrouwen voor het eerst trouwden 27,5 jaar; in Zuid-Europa was het voor vrouwen van boven de 25 ondenkbaar ongetrouwd te zijn. Ook veel mensen van buiten Amsterdam en zelfs van buiten het land trouwden in de stad. Net als nu, dus.'

Een aanzienlijk deel van de paren leefde al vóór het huwelijk samen

Bekijk de oorspronkelijke pagina:

Graphic

Heer en dame kussend en een vrouw van achteren, Gesina ter Borch, 1654.

Classification

Language: DUTCH; NEDERLANDS

Publication-Type: Krant

Subject: Weddings + Engagements (94%); Marriage (88%); Weddings + Engagements (94%); Marriage (88%)

Load-Date: March 26, 2019